

300 000 българи край Вардар чакат наши паспорти

Ако кабинетът ускори процедурата по даване на гражданство, ще получи много силна подкрепа в обществото

Панде Ефтимов

Панде Ефтимов

в София се провежда Кръгла маса на тема "Нова българска политика спрямо Република Македония". Участниците в нея би следвало да познават добре въпросната проблематика. Но няма да бъде излишно да чуят и други мнения. Позицията ми на неформален лидер на българите в Република Македония е изстрадана чрез личната ми съдба. Роден съм от православни родители в семейство на революционери през 1932 г. в с. Претор, Преспа. Лежал съм 7 години в македонските затвори и съм бил под постоянно наблюдение заради националното си самосъзнание. Поради непрестанните преследвания, на които бях подложен от властите в Скопие, смених няколко професии. За да избегнат репресии и над тях, членове на семейството ми бяха принудени да емигрират. От този си горчив опит мога да заявя, че една нова българска политика спрямо Република Македония трябва да намери решение на много въпроси. Като първостепенен е този за националната принадлежност на населението, обитаващо Повардарието. Както е известно, въпросът за националното самоопределение съдържа много общи елементи като езика, историята, фолклора, антропологията. Тези елементи са на място и на лице. На нас не ни трябва теория, която да доказва дали сме едни или други по етническа принадлежност, защото националното чувство е чисто индивидуално. Но ние никога не трябва да забравяме, че нашите големи възрожденци са казали какви сме ние по народност.

Не случайно през последните години няколко десетки хиляди македонски граждани са подали в упълномощените българските институции

документи за получаване на българско гражданство

Това е един много сериозен проблем и България трябва да му обърне по-голямо внимание, и да не прави повече пречки гражданството да се дава чрез една значително по-ефективна процедура. Не да се чака по три години и половина, а всички онези македонци, които са заявили своето желание да придобият българско гражданство, да го получат по най-бързия начин. Ако премиерът Сергей Станишев или някой друг български държавник даде българско гражданство на 200-300 хиляди македонци, то той ще получи една много силна подкрепа в България. Защото, ако анализираме последните четири-пет генерации, които са се родили в страната, то ще видим, че в нея живеят над един милион потомци на бежанци от Вардарска и Егейска Македония.

Снимки: Галина Димова

Сред няколко десетките хиляди македонски граждани подали документи за гражданство преобладават млади хора като тези разхождащи се край река Вардар в Скопие.

За голямо мое съжаление, към настоящия момент вместо да направят необходимото, за да се ускори максимално процеса по предоставяне на гражданство, българските власти все още продължават да се бавят. За тези три и половина години, през които аз също очаквам да придобия българско гражданство досега десет пъти щях да получа и сръбско, и хърватско, и италианско. В същото време, аз не мога, а и не искам да се редя на опашки пред българското посолство и да моля да ми се издаде входна виза, за да мога да посетя България. Но това, както вече казах, не е само мой проблем, а засяга един голям кръг от хора.

Затова се обръщам към онези български политици

които днес все по-настойчиво говорят, че виждате ли, македонците искат да придобият българско гражданство, за да бъдат в Европа: "Вие забравяте, че ние винаги сме били в нея!" Тогава, когато вие бяхте херметически затворени във вашите граници, ние я посещавахме, без да имаме нужда от визи и без никакви проблеми. А и динарът беше като долар. Не е в това същността на въпроса! Просто трябва да им се даде на обикновените хора от Македония, които искат да получат българско гражданство възможността и те спокойно да ходят в Европейския съюз. Това ще бъде от българска страна и подкрепа на свободата на човека, на неговите чувства и на неговите потребности. Именно поради това,

аз винаги съм бил за една по-отворена политика на България към Македония, която ще позволи да се решават по-бързо проблемите в техните отношения.

От по-отворената българска политика спрямо Македония зависи дали двете момчета търсеци прохлада на крепостта "Калето" в Скопие ще имат по-добра визия за България.

Аз искрено се надявам, че този въпрос скоро ще се разреши от едни по-разумни млади хора, които ще са с по-перспективно мислене, ще са освободени от предразсъдъци и ще гледат на света по един съвсем нов начин. Макар, че вие сте в преломен момент това, което беше до вчера България вече не е същото. Не бива да забравяме, че само до онзи ден обикновените българи се возеха на едни счупени "Жигули", а днес имат стотици хиляди коли. Това говори, че сега хората са прагматични, имат не само пари, но и идеи за икономическо развитие. Сега България, образно казано, се "облече", появили се и нови хора със стандарт, но да се мисли, че може лесно да се стигне Европа за кратко време, е нереалистично като мислене. За мен обаче всичко това, което става е достатъчно основание да поддържам жив своя оптимизъм.

Междувременно, предстои подписване на

нова визова спогодба между Македония и България

Като македонски гражданин смятам, че трябва да се възприеме гръцкият принцип за издаване на визи. Най-малкото, защото гръцките консулски служби тук не прилагат никакви формалности при издаването на техни визи. Достатъчно е да отидеш в гръцкото посолство и получаваеш виза не се иска нито покана, нито гаранции от роднини. И Гърция, и България, са в НАТО и в ЕС.

Следователно, режимът за издаване на визи от двете държави трябва да бъде един и същ. И няма никакво основание българската държава, независимо дали това са изисквания на Брюксел, да създава изкуствени пречки пред контактите ни и да спъва нормалните връзки между гражданите ни.

Нека да се пусне народът свободно да комуникира! Не е нормално да насочваш хората да ходят в Гърция, Словения или Черна гора, вместо в България. На гражданите на Македония им е нужно отново да им се предостави онази възможност за свободна комуникация с българите, която съществуваше до въвеждане на визите. Нека да ходят на лекари, на минерални бани, на Черно море, на разходка в Кюстендил, София, Благоевград или Велинград. Основното е да се създаде пак такава атмосфера, която ще сложи край на делението помежду ни. Защото ние сме еднакви, само дето доста често приписваме

собствените си слабости на другия и това естествено трови взаимоотношенията ни.

Затова всички проблеми, които спъват връзките ни, трябва час по-скоро да бъдат решени на едно по-високо ниво, за да може да се развие по-широко сътрудничество между хората в България и Македония. Тъй като, за съжаление, отново е затворена онази открита доскоро за всички врата, която през последните години позволяваше на гражданите на двете държави да общуват нормално. И именно поради това не бива да се забравя, че решаването им ще позволи не само да се преодолее

основната пречка за общуването с нашите роднини

в България, каквато остава границата между двете съседни държави. Но и въобще ще предостави една нова и силна възможност за засилване на българското влияние край Вардара. Защото, в съвременна Македония, както е известно, нито се предлага българска литература, нито се продават български вестници, нито се гледа българска телевизия, нито се слуша българско радио. Радио София, например, се слуша някъде до Осогово. Ние, българите тук, нямаме абсолютно нищо! А на нас ни трябва една нормална телевизия, тъй като сателитната не всеки може да я плати, за да я гледа скъпа е. Нужен ни е и вестник, който да е по джоба на всекиго и да се пише на местния правопис, защото тук повечето от хората не познават буквите "Ю"и "Я", например, и не могат да четат на българската писмена норма.

Писмото на Свети Климент Охридски се употребява в България и Русия, но не и в Македония. Тук се ползва Караджичката, създадена от сърбина Вук Караджич, и донесена според модулациите на Блаже Конески. И днес, поради това, че нямаме буквата "Ъ", например, пишем със запетайка, като "ръка" се изписва "р'ка" или "тъга" "т'га". Всички тези абсурди, взети заедно, създават един изключително тежък проблем за културния обмен между България и Македония. Затова, ако има добра воля и в двете страни, е добре да се разшири културното сътрудничество помежду ни чрез по-засилено гостуване на ансамбли, театри, журналисти, обикновени туристи, ако щете, които да могат взаимно да се опознават. И по този естествен начин постепенно да разрушат онези изкуствени прегради, които в течение на времето бяха създадени между нас. Така един ден неизбежно ще се стигне до едно по-голямо разбиране, а защо не и до консенсус.